

Plan för arbetet mot kränkande behandling och aktiva åtgärder mot diskriminering

HT 2023 - VT 2024

Förskolans namn: Föräldrakooperativet förskolan Mimers Källa.

Planen gäller: Höstterminen 2023 - Vårterminen 2024.

Ansvarig för planen: Petra Möller, Rektor.

Verksamhetsformer som omfattas av planen: Förskola.

Inledning

Skollagens definition av kränkande behandling är ”ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns eller en elevs värdighet”.

Både diskriminering och kränkande behandling är förbjudet i förskolor, skolor och andra verksamheter som lyder under skollagen. Skyldigheten att förebygga och åtgärda diskriminering respektive kränkande behandling regleras dock till stor del i olika lagar: diskrimineringslagen och skollagen. Att arbeta med aktiva åtgärder mot diskriminering innebär bland annat att du ska arbeta stegvis och i återkommande cykler. Aktiva åtgärder innebär att du ska arbeta för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever i din verksamhet.

Planen reviderades i upplägg ht 2023 med ambitionen att planen skulle bli mer levande och arbetas med kontinuerligt hela året. Vi ville också göra barnen mer delaktiga i utformningen av åtgärder. Personalen kommer detta år sätta upp mätbara och tydliga mål med efterföljande åtgärdsplan med ansvarsområden för att aktivt arbeta med planen på ett genomförbart sätt.

Utvärdering av föregående plan 2022/2023:

Barnintervjuer, rum-observationer samt trygghetsvandring som barnen genomfört tillsammans med vårdnadshavare har gjorts höst och vårtermin föregående läsår. I resultatet ser vi att alla vårdnadshavare **inte genomfört** trygghetsvandringarna tillsammans med sina barn och detta ledde till att vi genomförde dessa med alla barnen för att skaffa oss en samlad bild. Dock tappar vi syftet med att få vårdnadshavarna delaktiga och deras perspektiv. Vi kommer flytta dessa trygghetsvandringar till VT detta läsår. Vi anser att trygghetsvandringar i samarbete med vårdnadshavare blir ett bra komplement till våra andra kartläggningar.

Intervjufrågorna gav en god indikation om hur barnen upplever lärmiljöerna på förskolan. Vi ser ändå att vi vill skapa en mindre tolkningsbar strategi i hur vi kartlägger barnens upplevelser för att säkra trygghet och förebygga kränkningar. Barnintervjuer har därför arbetats om till att genomföras i enkätform. Barnen ska detta läsår ange ett känslouttryck som svar på ett antal påståenden. Pedagogerna upplevde att det blev för abstrakt och svårt och att vissa frågor i intervjuerna kändes ledande. Vi implementerar känslkort kopplade till påståenden i enkäten.

Vi kommer även behöva skriva in vårt pedagogiska års hjul när dessa kartläggningar genomförs för att tydliggöra det systematiska arbetet med planen. Våra ställningstaganden för barns integritet och säkerhet som arbetades fram 2021 stöttar oss fortfarande väldigt bra och påminner oss om viktiga punkter att förhålla oss till som en del av arbetet mot kränkande behandling.

Barnens delaktighet i utförandet av planen

Barnintervjuer har genomförts och gjorts om till barnenkäter och trygghetsvandring utomhus har genomförts två gånger på ett läsår och barnens tankar har tagits vidare till utformningen. Personalgruppen har gjort rumsobservationer av barnens lek och fört samtal samt intervjuat barn som legat till grund för utvecklingssamtal med vårdnadshavare, gjort analysarbetet på APT och utvecklingsdagar.

Vårdnadshavarnas delaktighet i utarbetandet av planen

På förskolan har vi ett nära samarbete med vårdnadshavarna. De görs delaktiga genom delaktighet i trygghetsvandring utomhus. Samtal vid hämtningar, lämningar, Föräldraråd, utvecklingssamtal, arbetsgrupper, föräldramöten samt styrelsemöten.

Personalens delaktighet i utarbetandet av planen

All personal har varit med i utvärderingen av planen från året innan samt kartläggningen av risker.

Kartlägningsunderlag och tid för genomförande:

- Trygghetsvandring inomhus - pedagoger och barn (nytt för detta år, görs i oktober/november start höstlovet)
- Rumsobservationer (oktober/november)
- Trygghetsvandring utomhus - föräldrar och barn (April, start påsklovet)
- Barnenkät (i stället för barnintervjuer genomförs i november och april)

- Kartläggning av risker

Områden som berörs i kartläggningen är:

Utifrån Skollagens ordalydelse (SkoL 2010:800)

- Kränkande behandling

Diskrimineringslagens (DL 2008:567)

- Kön
- Könsidentitet och könsuttryck/könsöverskridande identitet och uttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

Utformning av ny plan (nya mål) och kartläggning av potentiella risker

På föräldrakooperativa förskolan Mimers källa arbetar vi uppdelat utanför och innanför grind i mindre grupper och för att kunna erbjuda barnen utrymme för avskildhet och lek i mindre och större sammanhang. Vi har sett att det blir extra viktigt på morgonen mellan 8.30-9.00 att dela upp barngruppen. För att förebygga att barn upplever att de får för lite utrymme och konflikter uppstår sattes en ny rutin. Den pedagog som börjar 8.30 går direkt ut utanför grind med 8 av barnen som kommit. Innanför grinden fanns en lekstuga med många dolda vinklar och skymd uppsikt trots fönster och öppen dörr. Därav togs lekstugan bort och vi erbjuder nu i stället en öppen yta med möjligheter till bygg, konstruktion samt musik och dans (Scenkonst). Det finns också en risk för kränkande behandling vid toalettbesöken i och med att toaletterna är belägna längst in i lokalen. Vissa barn vill ha avskildhet under sina toalettbesök och upplevt att de inte fått det eller blivit påskyndade av kompisar. Vi har tagit bort dörr in till hallen där toaletterna är belägna så att vi har bättre översyn. En pedagog är alltid nära vid övergångar och rutinsituationer då toalettkö bildas.

Vi arbetar med barnkonventionens artikel 16, barns rätt till ett privatliv och tar hjälp av arbetsmaterialet igelkott och kanin för att konkretisera detta för barnen.

Vi använder vi oss ofta av vår förlängda gård, skogen (utanför grind) och närmiljöer som har stora öppnare ytor men också träd och buskage. Vi pedagoger tänker på att hålla avstånd till barnen för att de ska ha rätt till enskildhet men samtidigt vet vi att risker kan uppstå att vi missar att upptäcka ett kränkande beteende eller handling. Medvetenheten av detta hos oss pedagoger har ökat och vi försöker skapa balans i när vi behöver vara nära och när vi kan ge de enskildhet i leken.

Vi har sett att lekar i skogen, utanför grind och utanför förskolans område visar att barnen undersöker och hittar nya relationer och lekar som främjar acceptans och respekt för olika viljor och perspektiv.

Analys av orsaker till risker

Behov av stöttning i barns verbala kommunikation och affekthantering kan leda till fysisk kränkning mellan dem. Dolda utrymmen där barnen kan dra sig undan utom syn och hörhåll från vuxen kan också vara orsak till riskerna.

Mål för höstterminen 2023 och vårterminen 2024

- Alla barn ska känna sig trygga med att gå på toaletten.
- Alla barn ska känna sig trygga med att ta sin tid i hallen med på och avklädning.
- Alla delar av gården och undervisning utomhus ska upplevas trygg.
- Nolltolerans mot ord som kan upplevas kränkande eller diskriminerande.
- Nolltolerans mot fysisk kränkande handlingar eller våldslignande handlingar.
- Alla barn får stöd eller vägledning i konflikthantering snarare än svar och tillrättavisningar.
- När vi utformar lärmiljöer är vi noga med att blanda upp norm med normkreativa material, leksaker för att skapa förutsättningar för utforskande av barns eget identitetsskapande och könsöverskridande lek.
- Samtal förs kontinuerligt i arbetslaget kring hur vi kan arbeta mer normkreativt och göra

ändringar utifrån dessa samtal.

- Alla barn ska få sin röst hörd under fler sammanhang under dagen på förskolan.
- Planen ska vara levande och arbetas med kontinuerlig, rutin skapas för incidentrapportering.
- Vi ska kontinuerligt jobba med lekkonstellationer för de äldre barnen där vi delar in barnen i mindre grupper. Sammansättningen i dessa varierar från dag till dag för att främja kamratskap och gemenskap över åldrarna på förskolan.

Förskolans främjande och förebyggande arbete mot diskriminering

Vi agerar "hjälp-jag" då vi upplever att barnen är i behov av stöd eller vägledning i att lösa oenigheter, står på sig kring sina rättigheter, känner behov av att prata om känslor eller om om vi upplever att något barn blir utsatt/utsätter någon annan. Tillsammans är ett centralt begrepp där vi hela tiden uppmanar barnen att göra sig nyfikna på den andres perspektiv, att hjälpa den andre och att gruppen/ kamraterna ska bli en resurs och trygghet. Arbetet görs genom att ge varje situation kring oenighet eller konflikthantering tid och engagemang, gruppstarkande lekar, helgruppsaktiviteter och utflykter. Undervisning sker både i helgrupp och olika mindre grupper. Vi arbetar som ett helt arbetslag, men har olika ansvarsområden detta för att skapa en känsla av att alla barn är allas ansvar. Arbetslaget samtalar ofta kring om att vi är viktiga förebilder, vårt agerande avspeglas ofta i barngruppen. Vi i arbetslaget har goda kunskaper om hur vi ska agera utifrån planens intentioner och har återkommande reflektioner på månadmöten (APT) kring ev. incidenter som uppstår.

Arbetsrutiner

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Vi pedagoger är närvarande i barnens lekar och i den övriga verksamheten för att kunna se och höra. Då kan vi stötta och fånga upp det som händer och motverka kränkningar och trakasserier, samtidigt som vi lyfter det positiva barnen gör i samspelet med varandra. Att samtala med barnen och konkret visa hur de ska förhålla sig till varandra i förskolans kontext och i sin omvärld, gör dem delaktiga i arbetet mot kränkande behandling. Vi visar på olika sätt, att olikheter berikar och skapar möjligheter att lära, förstå nya saker.

Vi ska ta barns, vårdnadshavarnas och pedagogers signaler på allvar och agera när något uppkommer samt regelbundet dokumentera eventuella händelser. Ser vi att någon/några barn behöver stöttning och hjälp i samspelet med andra fysiskt, verbalt eller psykiskt ska vi som vuxna alltid agera och detsamma gäller vuxnas samspel med barn, kollegor och vårdnadshavare. Pedagogernas förhållningssätt till varandra och uppdraget är av yttersta vikt för att vi ska vara de goda förebilder som barnen har rätt till.

Rutiner vid akuta situationer

Barn som kränker barn

- Den personal som uppmärksammar situationen går in och bryter direkt.
- Lyssnar på berörda barn (första fokus på den som blivit kränkt)
- Tillsammans bestämmer vi hur vi går vidare
- Arbetslaget informeras omgående eller på veckoreflektionen

- Vårdnadshavare informeras vid behov
- Situationen följs upp en tid senare med berörda parter
- Gör en incidentrapport i samråd med rektor
- Kontakta forskolepsykolog för stöd vid behov
- Skapa omedelbart en åtgärd om möjligt för att minska risken att kränkningen återupprepas

Vuxna som kränker barn

- Säg ifrån direkt när vuxen/personal/vårdnadshavare kränker ett barn
- Gå i väg avskilt och klargör hur du upplevt situationen
- Rektor informeras
- Vårdnadshavare informeras
- Upprätta en händelserapport i samråd med rektor
- Kontakta forskolepsykolog för stöd vid behov

Om en personal handlar i strid mot lagen är rektor ansvarig för att omgående utreda ärendet och se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Rektor följer upp ärendet med berörda personer och kontrollerar att lagen efterlevs.

Vuxna som kränker vuxna

- Direkt tillsägelse
- Rektor informeras
- Rektor lyssnar och samtalar med berörda parter
- Rektor informerar styrelse
- Rektor tillsammans med berörd vuxen upprättar en händelserapport
- Kontakta forskolepsykolog för stöd vid behov

- Skyddsombudet finns till förfogande

Barn som kränker vuxen

- Direkt tillsägelse
- Rektor informeras
- Rektor samtalar med berörd pedagog/vårdnadshavare
- Rektor samtalar med vårdnadshavare och barn
- Berörd pedagog/vårdnadshavare skriver händelserapport
- Kontakta förskolepsykolog för stöd vid behov

Ytterligare tänkbara åtgärder som kan komma att påkallas

- Styrelse
- Sociala myndigheter
- Polis

Rutiner för uppföljning av åtgärder vid trakasserier och kränkande behandling

Uppföljning av överenskomna åtgärder görs av berörda personer efter överenskommen tidsperiod. Utvärdering och ev. nya åtgärder dokumenteras och sätts in.

Mall för kartläggningar tillsammans med barn

I samband med höst och påsklov genomför arbetslaget kartläggningar. Tillsammans med barnen görs en ”trygghetsvandring i den pedagogiska lärmiljön inomhus” och en ”barnenkät” för att undersöka varje enskilt barns upplevelse av förskolan och sig själv i förhållande till sin vistelse på förskolan. Barnen svarar med hjälp av bild-stöd på olika uttryck som ex. en glad mun, neutral/rak mun eller en ledsen mun. De barn som är födda 2021 och 2022 ser vi till att även rumsobservera med fokus analysera uttryck som visas i lek, rutinsituationer samt planerad undervisning under samma perioder.

Frågor i barnenkäten är:

1. Jag tycker om att vara på förskolan.
2. Jag är en bra kompis.
3. Jag har roligt när jag är på förskolan.
4. Jag har roligt när jag leker med de andra barnen på förskolan.
5. Jag tycker att maten smakar gott på förskolan.
6. Jag får vara med och bestämma vad vi får göra på förskolan.
7. Jag lär mig nya saker på förskolan.

Resultat av trygghetsvandring inomhus och barnenkät:

Resultat av observationerna med fokus på barns uttryck och upplevelser samt rumsobservationer för barn födda 2021 och 2022 under ovannämnd period:

Resultat av trygghetsvandringarna utomhus baserat på digital enkät till barn och vårdnadshavare.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan: Arbetslaget

Ansvarig för att årets plan utvärderas: Petra Möller

Årets plan ska följas upp systematiskt, vid verksamhetsförändring eller vid behov.

Incidentrapporteringar görs och samlas i arkivskåpet för utvärdering av nästa års plan.

Utvärderas senast: september 2024